

СВІТ НА ДОЛОНЯХ: додаткове читання

Кохання жар, дарований богами *Міф «Пігмаліон»*

Людмила МАНЯН, учитель ЗА
ЗОШІ-Шст. №1 м. Путивля,
Сумська обл.

Мета: повторити поняття про міф, презентувати незвичайний світ давньогрецьких міфів, розкрити зміст міфу «Пігмаліон», розвивати мовлення учнів, уяву та мислення, виховувати людяність, цікавість до минулого, культурної спадщини античності.

Обладнання: зображення давньогрецьких богів.

Тип уроку: урок вивчення нового матеріалу.

Епіграф уроку:

*Дивлячись уперед,
не забуватимемо озиратися на минуле...*

Ю.Шанін

ХІД УРОКУ

I. Оголошення теми й мети уроку

II. Вивчення нового матеріалу

1. Вступне слово вчителя.

— Давайте повернімося у минуле, згадаємо, якими давні греки уявляли богів.

Сьогодні на уроці ви дізнаєтесь більше про давньогрецьку богиню кохання та жіночої вроди. Ніхто не міг утекти від її влади, навіть боги. Висока, струнка, з ніжними рисами обличчя, м'якою хвилюю золотого волосся, вічно юна й найвродливіша з богинь. Вона — донька Урана, а народилася коло острова Кіфери. Згадайте її ім'я.

Так, це Афродіта, а живе вона на світлому Олімпі, де царює Зевс. Тут вічне літо: не буває ні дощу, ні снігу, ні холоду. Послухайте кілька слів про її родину.

Від шлюбу двох богів — Землі та Неба — народилося перше покоління богів, так званих титанів — шестеро братів і шестеро сестер. Один із них, Кронос, захопив владу, скинувши з трону свого батька Урана. Йому було провіщено, що він позбудеться влади так само, як до того він. Отож, коли дружина Рея народжувала Кроносові дітей, він одразу ковтав їх. Але коли народився Зевс, майбутній владар богів, Рея сховала сина в печері на острові Крит. Зевс виріс і, не впізнаний Кроносом, пішов до нього служити чашником. Якось Зевс домішав до вина напій, що Кронос відригнув усіх поглинутих богів — Зевсових братів і сестер.

Між молодшими богами — Зевсом, Посейдоном, Герою, Гестією, Деметрою — і старшими, титанами, спалахнула кровопролитна десятирічна війна. Нарешті

Ж.-Л.Жером. Пігмаліон та Галатя

молодші боги за допомогою випущених із підземного світу *гекатонхейрів* (сторуких) та *кіклопів* (круглооких) перемогли титанів і оселилися на Олімпі. Крім вищезгаданих, до олімпійських богів зараховували ще дітей Зевса — Аполлона, Арея, Гермеса, Гефеста, Афіну, Артеміді й Афродіту.

Боги щедро винагороджують того, хто їх шанує, і жорстоко карають того, хто їх зневажає... Боги подібні до людей з їхніми чеснотами та вадами. Кожен із них зараз трішки розкаже про себе.

2. Виступи учнів.

- *Посейдон* — брат Зевса, могутній бог моря і хитач землі.

- *Гера* — Зевсова сестра і дружина, найповажніша серед богинь. Покровителька родинного життя і шлюбу. Мала владу і жорстоку вдачу, переслідувала своїх суперниць та їхніх дітей. Зображують жінкою величної і суворої вроди.

- *Гестія* — Зевсові сестра, богиня домашнього вогнища, покровителька міст і держав.

- *Деметра* — Зевсова сестра, богиня родючості й хліборобства, дарувала людям злаки й навчила їх вирощувати хліб.

Брати й сестри Афродіти

Аполлон — спершу був богом скотарства та рільництва, згодом — опікуном мистецтва й муз, богом Сонця й світла (звідси моє друге ім'я — Феб, що означає «блискучий»). Мене зображують прекрасним юнаком із луком.

Арей — грізний бог війни, символ войовничості.

Артеміда — дочка Зевса і Лето, Аполлонова сестра-близнючка, богиня мисливства, покровителька звірів. Зображують мене дівчиною в короткому хітоні, з луком і стрілами. Гермес — син Зевса й німфи Майї. Вісник богів, бог торгівлі й ремісництва, опікун подорожніх. Супроводжую також померлих в останню путь — до підземного світу. Я неперевершений у спритності й красномовстві.

Діоніс — син Зевса й царівни Семели, бог родючості, виноградарства.

Гефест — бог вогню й ковальства, син Зевса та Гери. У суперечках батьків я завжди тримався на боці матері, за що розлючений Зевс одного разу скинув мене з Олімпу. Упавши на скелястий острів Лемнос, я став шкутильгати. Не цураюся фізичної праці: кую блискавки для Зевса, будую палаци.

Афіна (Атена) — одна з найголовніших богинь грецької міфології, улюблена донька Зевса, народилася з його голови. Богиня мудрості, наук, мирної праці й переможної війни. Зображують у вигляді величної жінки у військовому вбранні.

Харіти — ми три Зевсові дочки, вічно юні богині краси й жіночості, часто супроводжуємо Афродіту, Діоніса й Гермеса.

3. Словникова робота.

Поясніть лексичне значення слів.

Кіпр — великий острів у східній частині Середземного моря.

Зап'ястки — прикраси, які носять на руці (браслети).

4. Знайомство з міфом «Пігмаліон».

Афродіта дарує щастя тому, хто вірно служить їй. Так дала вона щастя і Пігмаліонові, великому кіпрському митцеві. Пігмаліон ненавидів жінок і жив усамітнено, уникаючи шлюбу. Одного разу зробив він із білої слонової кістки статую дівчини незвичайної краси. Немов жива, стояла ця статуя в майстерні художника. Здавалося, вона дихає; здавалося, що ось-ось вона ворухнеться, піде і заговорить. Цілими годинами милувався художник своїм твором і покохав нарешті створену ним статую. Він дарував статуй дорогоцінне намисто, зап'ястки і сережки, одягав її в розкішний одяг, прикрашав голову вінками з квітів. Як часто шепотів Пігмаліон:

— О, якби ти була жива, якби могла відповідати на мої слова, о, який би був я щасливий!

Але статуя була німа.

Настали дні святкування на честь Афродіти. Пігмаліон приніс богині кохання в жертву білу телицю з визолоченими рогами; він простягнув до богині руки і з молитвою прошепотів:

— О вічні боги і ти, золота Афродіто! Якщо ви можете дати все благаючому, то дайте мені дружину, таку ж прекрасну, як та статуя дівчини, що зробив я сам.

Пігмаліон не наважився просити богів оживити його статую, він боявся прогнівити таким проханням богів-олімпійців. Яскраво спалахнуло жертвне полум'я перед зображенням богині кохання Афродіти; цим богиня нібито давала зрозуміти Пігмаліонові, що боги почули його благання.

Повернувся художник додому. Він підійшов до статуї, і о щастя, о радість! — статуя ожила! Б'ється її серце, в її очах світиться життя. Так дала богиня Афродіта красунню-дружину Пігмаліонові.

5. Бесіда за змістом міфу «Пігмаліон».

— Розказати про життя Пігмаліона до шлюбу.

— Із якого матеріалу зробив майстер статую?

— Які дарунки приносив Пігмаліон для статуї?

— Яку жертву приніс художник на честь Афродіти?

— Із яким проханням звернувся митець до Афродіти?

— Чому він не попросив оживити статую? (*Пігмаліон боявся прогнівити таким проханням богів-олімпійців.*)

— Який подарунок зробила Афродіта Пігмаліонові?

— Чому так зробила богиня? (*Віддячила за жертвопринесення.*)

— На скільки б змістових частин ви б розділили цей міф? Поясніть. (*На три.*)

6. Творча робота.

Придумати продовження міфу.

(*Підказка: свою дружину Пігмаліон назвав Галатея.*)

7. Словникова робота.

Пояснити, що означає слово «пігмаліон» в переносному значенні. (*Людина, закохана в своє творіння.*)

III. Закріплення вивченого матеріалу

1. Фронтальна бесіда.

— Пригадайте з попередніх уроків, що називається міфом? (*Вид фольклору, давнє сказання про богів, фантастичних істот, героїв — напівбогів, потвор, чудеса.*)

— Міфологію якого народу ми сьогодні розглядали? (*Давні греків.*)

— Вчинок якої богині розглядали в міфі «Пігмаліон»? (*Афродіти.*) Чим вона вас приваблює?

— Розкажіть, де народилася Афродіта. (*Народилася богиня коло острова Кіфери.*)

— Яке ім'я батька Афродіти? (*Уран.*)

— Назвіть братів та сестер Афродіти? (*Аполлон, Арей, Артеміда, Гермес, Гефест, Діоніс, Афіна, Харіти.*) Стисло розкажіть про кожного з них.

— Хто ще входить до родини Афродіти? (*Зевс, Гера, Посейдон, Гестія, Деметра.*)

— Схарактеризуйте Пігмаліона.

— Чому вчить цей міф?

— Чому Галатея ожила?

2. Усне малювання портретів Пігмаліона, Афродіти, Галатеї.

IV. Підбиття підсумків уроку. Виставлення оцінок та їхня мотивація

— Поясніть, як ви зрозуміли слова Ю.Шаніна, які є епіграфом нашого уроку.

V. Домашнє завдання

I рівень. Прочитати міф «Нарцис», пояснити переносне значення слова «нарцис» (самозакохана людина).

II рівень. Прочитати міф «Нарцис», скласти простий план, стисло переказати.

III рівень. Прочитати міф «Нарцис», скласти твір-опис німфи Ехо або Нарциса (за вибором), усно пояснити, чому Афродіта так жорстоко покарала юнака.